

Regánné Fehér Gizella

A projektmódszer egy szakképző iskola gyakorlatában

A dolgozat a Jálics Ernő Szakképző Iskolában szervezett projektnapok egyikét mutatja be. Kiemeli, hogy a 9–10. évfolyam nyújtja a legkedvezőbb lehetőséget a projektoktatásra, hiszen ekkor még sok a közismereti óra, de már megjelenik néhány szakmai tantárgy és a szakmai gyakorlati képzés is, így egy-egy témakört több szempontból is fel lehet dolgozni. Mindehhez legelőször az érintett tanárok nyitottságára és kreativitására, valamint közös munkájára van szükség. Tapasztalatok szerint a projektmódszer alkalmazása a tanulók alapkészségeit és szakmai kompetenciáját egyaránt fejleszti. A cikk részletesen ismerteti a *Fűszerek* projekt felépítését. Bemutatja a projekt hatórányi anyagának óravázlatát a felhasználható segédanyagokkal együtt. Jelentős szerepet szán a szövegfeldolgozás különböző módjainak, a szövegértési és a szövegalkotási kompetencia fejlesztésének, valamint a kooperatív technikák alkalmazásának.

Bevezető

A kadarkúti *Jálics Ernő Általános Művészeti és Szakképző Iskola Diákotthon Szakszolgálati és Szakmai Szolgáltató Intézmény, Nevelési Tanácsadó* rendkívül hosszú neve is utal a sokoldalúságára. Az alábbiakban az intézmény sokféle tevékenységének csupán egyetlen oldalát, az önálló tagintézményként működő szakképző iskola 9–10. évfolyamán zajló projektoktatást kívánom bemutatni. A közismereti oktatás és a szakmai alapozás megújításának a keretében néhány évvel ezelőtt kezdődött el a szakiskolák 9–10. osztályában a közismereti oktatás átalakítása (1). A legfőbb cél az volt, hogy pótoljuk a szakiskolai tanulók alapismereteinek hiányait, és hatékonyan szolgáljuk a szakképzés megalapozásához szükséges ismeretek, készségek fejlesztését. Megnöveltük a pályaeorientáció és a szakmai alapozás, valamint a szakmai alapismeretek és alapkészségek fejlesztésére fordítandó időkeretet. A 9–10. osztályban jelentősen emelkedett a gyakorlatra fordítható időkeret, egyrészt azért, hogy csökkenjen a lemorzsolódás aránya, másrészt azért, hogy a képzésből kikerülő fiatalok – a munkaerőpiac igényeinek megfelelően – minél sokrétűbb és stabilabb gyakorlati kompetenciákkal rendelkezzenek. A képzés tevékenység-központú tananyagfejlesztése és színvonalának emelése mellett fontos feladatnak tekintettük a hatékonyságot; az eredményességet növelő programok, módszerek fejlesztését, bevezetését és kipróbálását; a képzés tárgyi feltételeinek javítását; a tanárok módszertani és pedagógiai-szakmai ismereteinek fejlesztését; a bevált megoldások minél szélesebb körben történő elterjesztését.

A modellrendszerű, kompetenciaalapú képzés bevezetésével együtt járt a projektoktatás kialakítása. Napjainkban a frontális osztálymunka mellett egyre inkább előtérbe kerülnek azok a módszertani lehetőségek, amelyeket az osztálytermek átrendezhetősége, a padok és az asztalok mobilitása kínál. A csoportokban alkalmazott kooperatív technikák növelik az egyéni munka felelősségét, a közös munka erejét és hatékonyságát. Az egymás iránti segítőkészség, valamint a tudatos, célirányos munkavégzés iránti igény is kialakul és fejlődik ezzel a módszerrel. A kompetenciaalapú képzés lényege, hogy a tanulókat képessé tegyük arra, hogy megszerzett tudásukat sikeres problémamegoldó cselekvéssé alakítsák, tehát az oktatás folyamán a hangsúly egyre inkább a hogyan kérdésre helyeződik át (Vass 2006).

1. kép
Egyéni feladatmegoldás a projektórán

A tanárok a projektórákon is aktívan használják azokat az eszközöket, amelyeket a különböző pályázatok segítségével sikerült beszereznie az iskolának. A projektorok, az interaktív táblák és a számítógépek alkalmazása további módszertani újítások lehetőségét kínálja számukra. Természetesen mindez nemcsak lehetőség, hanem szükség is. Az intézmény beiskolázási körzete Kadarkút és kistérsége, de a szomszédos megyékből, sőt még távolabbról is járnak hozzánk gyerekek, hiszen kollégiummal is rendelkezünk. A diákok többnyire halmozottan hátrányos helyzetűek, alapkészségeik gyengék, kudarcokkal vannak tele, és alulmotiváltak. Ezért tulajdonítunk kiemelt szerepet a biztos alapkészségek kialakításának, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatásának és integrálásának, valamint az élethosszig tartó tanulásra való felkészítésnek. A pedagógiai szakszolgálat segíti a szülők és a pedagógusok nevelőmunkáját a gondozásra szoruló gyerekek fejlesztésében. Az iskola küldetésnyilatkozata szerint a Jálics olyan oldott, stresszmentes iskola kíván lenni, ahová jó járni, ahol jó a légkör, ahol a pozitív megerősítés dominál, ahol önbizalommal gazdagodik diák és tanár. Minderre garancia az esztétikus és motiváló környezet; a családias légkörű diákotthon; a minőséget támogató vezetői szemlélet; valamint a szakmailag és módszertanilag felkészült, önmagát folyamatosan fejlesztő, aktív nevelőtestület (2).

Intézményünkben az 1990-es évek elején kezdődött a szakiskolai, illetőleg a szakmunkásképzés a vendéglátás-idegenforgalom szakmacsoportban. A 2006–2007-es tanév óta veszünk részt a Szakképzési Fejlesztési Programban (SZFPII.), amelynek egyik legfontosabb célkitűzése, hogy a szakképzést vonzóbbá tegye a diákok számára (3). Ehhez iskolánk támogatást is kapott részben eszközök formájában, részben módszertani képzések és továbbképzések lehetőségével. Ilyen volt például a projektmódszer megismerése, a kooperatív technikák elsajátítása, a portfólióalapú értékelés bevezetése, a központilag kidolgozott mintafeladatlapok alkalmazása, részvétel az SZFP-s országos kompetenciaméréseken.

Ám a szemléltetőeszközöket és sokszor a tananyagot is a tantestületnek kellett kidolgoznia. Ez a feladat nemcsak időigényes volt, hanem szükségessé vált a kollégák közti jobb információáramlás és munkamegosztás is, hiszen a tananyagok több tudományterületet érintettek. A tantestület tagjainak jelentős része nyitott volt az újítások iránt, továbbképzéseken vettek részt, új eszközökkel ismerkedtek meg, elsajátították például a digitális tábla kezelésének fortélyait. A diákok számára látványosabbakká, változatosabbakká váltak az órák. Mindez azonban a pedagógusok számára sokkal több felkészülési idővel járt, ráadásul a projektek közös kidolgozása

hosszas szervezőmunkát kívánt (egyeztetés, a feladatok felosztása, az elkészült anyagok összehangolása stb.).

Képzési struktúránkban a 9. és a 10. évfolyam az alapozó szakasz, ennek nagy része még közismereti órákból áll, de már megjelennek a szakmai tárgyak és a gyakorlatok is. Ebben a két évben kell megerősíteniük, illetve fejleszteniük a tanulók alapkészségeit, és ekkor kell kedvet ébreszteniük a vendéglátós szakmákhoz. A diákok képességeinek kibontakoztatásához a projektmódszer tűnik az egyik legalkalmasabb tevékenységi formának. Nagy előnye ugyanis, hogy alkalmazásakor egy-egy témakört több szempontból is feldolgozhatunk. Eközben a diákok aktívan vesznek részt a tanulási folyamatban, amely így nagyobb elmélyülésre és alaposabb tudás megszerzésére nyújt lehetőséget. Intézményünk tanulóinak legnagyobb része az iskolaidő után semmilyen tanulási tevékenységet nem végez, így a tanórákon kell elérni az ismeretek megértését és feldolgozását. A különböző multimédiás eszközökön szocializálódott – a csoportmunkát és a munkamegosztást gyakorlatilag nem vagy alig ismerő – diákok számára nagyon fontos, hogy az órák látványosak, változatosak, érdekesek legyenek. Mindez azonban a projektek alkotóitól az átlagosnál nagyobb kreativitást és alapos felkészülést igényel. Gyakran készítünk olyan multimédiás prezentációkat és interaktív táblás, kooperatív feladatokat, amelyek elvégzésekor a diákok szinte játszva ismerkedhetnek meg az új információkkal. A közismereti tananyagokat is igyekszünk minél gyakrabban kiegészíteni olyan speciális ismeretekkel, amelyekre a tanulóknak szakmájuk végzése közben szükségük lehet.

A projektnapok

Iskolánkban a 9. és a 10. évfolyam számára minden héten egy nap úgynevezett projektnap. Ezt a diákok végig a projektteremben töltik el, hiszen itt minden olyan technika (internet, interaktív tábla, audiovizuális eszközök, Senteo értékelőprogram stb.) rendelkezésükre áll, amelyre szükségük lehet. A pedagógusok természetesen váltják egymást a projektteremben az éppen tanult ismeretanyagnak és az aktuális tudományterületnek megfelelően.

2. kép
Páros munka a projektteremben

A heti egy projektnapot egészíti ki a heti öt óra szakmai gyakorlat. A cukrászok tanműhelye iskolánkban található, emellett intézményünk tulajdonát képezi az Akác vendéglő, ahol a – 9–10. osztályban tanuló – felszolgálók és szakácsok gyakorolhatják választott szakmájukat. A vendéglő látja el városunk idősothtonát ebéddel, ugyanakkor a felső tagozatosok számára menzakerént szolgál, sőt a városi előfizetéses étkeztetést

is itt bonyolítják le. Különböző rendezvények szervezéséből is kiveszik a részüket, gyakoriak az esküvők, találkozók stb. A tancukrászdában kétnaponta folyik árusítás, emellett rendelésre is készítenek süteményeket, tortákat. A gyerekek csoportokban dolgoznak a 9–10. osztályban, és minden egyes szakmából ízelítőt kapnak a pályorientációs tantárgy keretében, hiszen forgószínpadszerűen minden tanuló eljut mindegyik gyakorlati helyre. Itt alkalmazhatják azokat az ismereteket, amelyeket már az elméleti órákon vagy például a projektórán elsajátítottak.

Kezdetben a projektnapok megvalósítása, egy-egy projekt anyagának összeállítása a tantestület valamennyi tagja számára nagy feladatnak tűnt, hiszen kevés tapasztalattal rendelkezünk, ugyanakkor a gyakorlatban jól használható szakirodalom és feladatgyűjtemény alig állt a rendelkezésünkre. Emellett természetesen a helyi adottságokat is figyelembe kellett vennünk. Meg kellett határozni, hogy mely tárgyak kerüljenek bele a projektbe, és ki kellett találnunk, hogy órarendileg hogyan valósítható meg ez az új program. Az előkészítő beszélgetéseken megállapodtunk abban, hogy a projektoktatásba az alábbi tantárgyak kerülhetnek be: tanulásmódszertan, pályorientáció, számítástechnika, természetismeret, régióink étkezési hagyományai, kommunikáció.

A *projekt* szó jelentésének megfogalmazásakor Hortobágyi Katalin értelmezését fogadtuk el. Eszerint: „A projekt egy sajátos tanulási egység, amelynek középpontjában egy probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása vagy megválaszolása, hanem a lehető legtöbb vonatkozásnak és összefüggésnek a feltárása, amely a való világban az adott problémához organikusan kapcsolódik” (Hortobágyi 2002: 48). Fontosnak tartjuk, hogy a projektmunkát olyan tevékenységekre építsük, amelyekben az új ismeretek megszerzésének legfőbb forrása a tapasztalat, amelyek közel állnak vagy pontosan megfelelnek a társadalmi környezet által felkínált és elvárt feladatoknak. Ily módon megszűnik a hagyományos iskolai oktatást jellemző verbalitás fölénye, nagyobb teret kap a kreativitás, és a tárgyi tudás alkalmazásán kívül egyéb képességek és ismeretek is hatékonyan fejlődnek. Különösen vonzó volt számunkra a projektmódszer lehetséges interdiszciplináris jellegének kihasználása.

3. kép
Projektfeladat megoldása kooperatív csoportmunkával

Az első másfél évben a szociális kompetenciák fejlesztésére törekedtünk. Erre az időszakra a következő projekteket dolgoztuk ki:

- Hely-, hon- és iskolaismeret (Ennek a fontosságát az indokolta, hogy iskolánk hagyományai szerint az első tanítási héten minden 9. osztályos szakiskolás tanuló az osztályfőnöke segítségével megismerkedik a településsel, a helyi szokásokkal, valamint az iskolával, a kollégiummal, a tanárokkal és a diáktársaival.)
- Önismeret
- Család

- Szerelem
- Ünnepek
- Európai Unió
- Pénz

A képzés második szakaszában, azaz a következő három félévben – a gyerekek javaslatait is figyelembe véve – a tanulókat érdeklő, a szakmájukhoz (szakács, felszolgáló, cukrász) közel álló és aktuális témákat próbáltunk választani. Így alakult ki az alábbi projektlista:

- Olimpia
- Reneszánsz
- Gyógynövények – Fűszerek
- Ünnepek
- Másság
- Utazás

A projektfoglalkozások kidolgozásakor teamekben dolgoztunk. Minden pedagógus a saját szakjának megfelelően próbált megközelíteni egy-egy témát, és ebből a sokszínűségből alakult ki a projekt egésze. Természetesen nem volt mindig egyszerű az egyes tudományterületek arányainak a kialakítása. Ugyanakkor gyakran mi magunk is rácsodálkoztunk arra, milyen gazdag és érdekes ismeretanyag állt össze a sokféle megközelítés eredményeként. Különböző módszereket alkalmaztunk, például gyakran használtuk a kooperatív technikákat, de „bevetettük” a média- és a drámapedagógia eszközeit is. A gyerekek a foglalkozások alatt többségében párban vagy csoportban dolgoznak, de természetesen kapnak egyéni feladatokat is. A rojektmódszer bevezetésekor fontosnak tartottuk, hogy a frontális tanulásszervezésből kiindulva fokozatosan készítsük fel a tanulókat a csoportos munkaformák hatékony alkalmazására (vö. Raátz 2010). Munkáikat mappákba gyűjtjük – így készül a portfólió –, és az év végén kiállítást rendezünk a „mesterdarabokból”. A projektoktatáskor a tanulók sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem kapnak, hiszen minden téma feldolgozása egyetlen projektnapon történik, általában három tanár részvételével és irányításával. Motiváljuk azonban a tanulókat egyéni kutatómunkára, kiselőadások tartására, különböző szempontok alapján összeállított gyűjtemények bemutatására stb. Ezekre a tanév utolsó napjaiban van lehetőség, amikor projektbemutatókat és kiállításokat rendezünk az év közben feldolgozott anyagokból. Ilyenkor a tanulók beszámolhatnak saját kutatásaikról, egyéni vagy csoportos munkájukról.

4. kép
Tanári instruálás a projektórán

A projektmódszer alkalmazásától azt várjuk, hogy elősegíti a tanulók kognitív fejlődését, hozzájárul a különböző etnikai háttérrel rendelkező tanulók társas kapcsolatainak elmélyítéséhez, valamint a szociális és az érzelmi fejlődésük felgyorsulásához. Bízunk abban, hogy tanulóink a projektmódszer kipróbálásakor olyan élményekhez jutnak, amelyek a tanulási motiváció tartós fennmaradását szolgálják (M. Nádasi 2003). Az elmúlt félévek tapasztalatai azt mutatják, hogy a projektmódszer alkalmazása leghatékonyabban más eljárásokkal ötvözve váltja be a hozzá fűzött reményeket, és indítja el a kedvező folyamatokat. Ezt a feltevésünket igazolják az országos kompetenciamérések 2007–2008-as és 2008–2009-es eredményei is (4).

A Fűszerek című projekt ismertetése

A következőkben a *Gyógynövények – Fűszerek* című projekt egy részét mutatom be. Részletesen ismertetem a módszereket és a segédanyagokat, valamint a munkaformákat. Ugyanis a tapasztalat azt mutatja, hogy akárhány kolléga jött hozzánk hospitálni vagy más intézmények képviselőjeként bemutatóórát látogatni, mindenki arról panaszkodott, hogy rengeteg felkészülést, valamint nagy kutatómunkát igényel egy-egy projekt megtervezése és megszervezése. Ennek a hiánynak a pótlásához szeretnék most saját anyagunk közzétételével némi segítséget nyújtani.

A különböző projektek témái és fejlesztési céljai nem függetlenek egymástól, sőt legtöbbször direkt kapcsolat van közöttük. A *Fűszerek* témát a *Gyógynövények* előzte meg. Amint az alábbi áttekintés mutatja (1. ábra), az órákon előforduló ismeretek közvetlenül vezettek a fűszernövényekkel való foglalkozáshoz. A *Fűszerek* témája után az *Ünnepek* című projekt következett, amelynek a szakmai megközelítés révén szerves része az ünnepi gasztronómiai szokások megismerése, ezen belül a fűszerek sajátos használata.

Gyógynövények - „Fűben, fűban orvosság van”	Fűszerek	Ünnepek
A gyógynövények felismerése természetes környezetükben	A fűszer fogalma Egy kis fűszertörténelem Fűszerek felismerése	Más népek ünnepi gasztronómiája: sváb, roma és horvát ételek
A természeti lehetőségek kihasználása: gyógyszerek helyett természetes anyagok	Íz, aroma azonosítása, leírása Melyik fűszer milyen ételhez használható?	Ünnepi ételek: - húsvéti ételek - farsangi ételek - böjti ételek - karácsonyi ételek
Házi patika kialakítása gyógynövényekből	Praktikus fűszerezési ismeretek szerzése	Receptúrák gyűjtése - a fűszerek használata
A legtöbb gyógynövény egyben fűszer is!	Fűszerezési ismeretek alkalmazása a sütésben és a főzésben	Menüsorok összeállítása
Gyógyteák készítése: - forrázat - főzet - hideg vizes kivonat	Receptek értelmezése	Ünnepi menü- és ültetőkártya tervezése
Gyógyteaház - az iskola tanulóinak, dolgozóinak és a szülőknek	Fűszerek kóstolása	Az ételekhez illő illatok ajánlása
A gyógynövények gyűjtése, feldolgozása	Egyéni fűszerkeverékek készítése	Terítési szokások, divatok, irányzatok - esztétikum
	Iskolai és házi fűszerkert kialakítása	Evőeszközök és poharak ismerere

1. ábra
Az egymást követő projektek témái

A *Fűszerek* című projekt anyagának feldolgozása hét órát igényel. A középpontban az alábbi témák, illetőleg tevékenységek állnak.

- 1. óra: Fűszertörténet – szövegfeldolgozás, lényegkiemelés
- 2. óra: Vizuális ismeretek befogadása – jegyzetelés; csoportosítás
- 3. óra: Ismeretterjesztő szöveg feldolgozása – beszámoló; szókincsbővítés
- 4. óra: Tapasztalati úton történő ismeretszerzés – beszámoló
- 5. óra: Speciális szövegtípusok értelmezése – nyomtatott és elektronikus forráshasználat
- 6. óra: Az étel- és az italrecept mint szövegfajta – szövegalkotás
- 7. óra: Receptkönyv szerkesztése – szövegszerkesztési ismeretek, a nem verbális kommunikációs eszközök írásbeli alkalmazása

Óravázlatok, segédanyagok a *Fűszerek* című projekt megvalósításához

Fűszerek projekt – az 1. óra terve

A műveltségi terület/kompetenciaterület neve: *Fűszerek* (kommunikáció–pályaorientáció–gasztronómia)

Az évfolyam: 9. évfolyam

A projekt célja és feladata: A fűszer fogalma, története, jellemzői; A fűszerek csoportosítási szempontjai; Lényegkiemelés, szövegfeldolgozás és szövegalkotás, nyomtatott receptkönyv készítése

Előzetes ismeretek: *Gyógynövények* című projekt ismeretanyaga

Tantárgyi kapcsolatok: biológia, kémia, gasztronómia, szakmai gyakorlat, számítástechnikai ismeretek

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
5 perc	Előzetes feladat: A laminált fűszerkártyák elkészítése és a tanári asztalra helyezése	6 x 4 fős csoportok alakítása a fűszerkártyák segítségével A terem átrendezése	Húzzatok egy-egy kártyát a tanári asztalról! Az egyforma fűszernövény képét húzók egy csoportba kerülnek. Rendezzék át a termet a kialakult csoportok létszámának megfelelően!	Ráhangelődés	Csoportmunka	Véletlenszerű csoportalakítás	Laminált fűszerkártyák: gyömbér, fahér, édeskömény, kakukkű, majoránna, bazsalikom

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
35 perc	Előzetes feladat: Az egy kis fűszertörténelem című szöveg előkészítése; a keresztrejtvény és a hozzá kapcsolódó kérdések összeállítása, sokszorosítása	A szöveg néma olvasása A csoporton belül párok alakítása	Olvassátok el figyelmesen a szöveget! Beszéljétek meg a párokkal a feladatok megoldását! Keressétek ki a szövegből a válaszokat a keresztrejtvény kérdéseire! Írjátok be a megfelelő helyre a megfelelő fogalmakat	Szövegértés Ismeretek bővítése Lényegkiemelés	Egyéni munka Páros munka	„Keresztbe-kasul” módszer, feladatmegoldás	Egy kis fűszertörténet című szöveg Keresztrejtvény Kérdések a keresztrejtvényhez
5 perc		A feladatok megbeszélése			Frontális munka		

Mellékletek:

1. A csoportalakításhoz szükséges kártyák
2. Egy kis fűszertörténelem
3. Keresztrejtvény
4. A keresztrejtvény megfejtése

Fűszerek projekt – a 2. óra terve

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
10 perc	A Fűszerek című PPT elkészítése	A Fűszerek című PPT megtekintése	Készítsetek jegyzetet arról, milyen fűszereket láttatok! Találjatok ki egy olyan szempontot, amely alapján csoportosítani lehet a látott szűszereket!	Ismeretbővítés A jegyzetelés technikája Vázlatkészítés	Egyéni munka	Szemléltetés	Számítógép, kivetítő
20 perc		A csoporttagok egyéni jegyzeteinek egyeztetése	Hasonlítsátok össze a jegyzeteiteket! Válasszatok ki egy csoportosítási szempontot! Írjátok föl a táblára példával együtt!	Kreativitás	Csoportmunka	Megbeszélés	Írólap Vastag színes filcek

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
15 perc	Előzetes feladat: A laminált fűszerkártyák elhelyezése a táblára Hat garnitúra felirat készítése: belföldi, külföldi, levél, gyökér, termés, mag, virág, friss, szárított, egész, őrölt.	A csoportok a táblánál dolgoznak, megkeresik, melyik képhez melyik felirat illik	Hasonlítsátok össze a csoportok szempontjait! Egészítsétek ki a táblán látható szempontokat az alábbi szerint: - belföldi, külföldi; - levél, gyökér, termés, mag, virág; - friss, szárított; - egész, őrölt! Soroljátok fel az új szempontoknak megfelelő példákat!	Szociális kompetenciák fejlesztése	Csoportmunka	Rendszerezés Csoportosítás	Fűszerek képei Több garnitúra felirat Ragacs

Melléklet:

5. Fűszerek című PowerPoint bemutató

Fűszerek projekt – a 3. óra terve

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
25 perc	Előzetes feladat: a <i>Ki vagyok én?</i> című, hatféle feladatlap összeállítása	Szakszöveg olvasása és értelmezése	Olvassátok el figyelmesen a <i>Ki vagyok én?</i> című szöveget! Állapítsátok meg, melyik fűszernövényről van szó a leírásban!	Szövegértés	Csoportmunka	Feladatmegoldás	Fénymásolt szövegek
3 perc			Indokoljátok meg a választotokat!	Szövegalkotás Beszámoló	Frontális munka	Tanulói beszámoló	
15 perc	Előzetes feladat: Feladatlap összeállítása a fűszerekről	A feladatlap megoldása	Társítsd a népnyelvi alakokhoz a köznyelvi megnevezéseket! Írd le a párok betűjelét a füzetedbe!	Előzetes nyelvi ismeretek alkalmazása Ismeretbővítés	Egyéni munka	Feladatmegoldás	Feladatlap Írószer
2 perc			Ellenőrizték a megoldásokat a felolvasás alapján!		Frontális munka		

Mellékletek:

6. Feladatlap: Ki vagyok én?

7. Megoldások: Ki vagyok én?

8. Feladatlap (népnyelv – köznyelv)

9. Megoldás: Feladatlap (népnyelv – köznyelv)

Fűszerek projekt – a 4. óra terve

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
15 perc	Előzetes feladat: Csoportonként egy-egy zacskó fűszer készítése, egy-egy cserepes fűszernövény beszerzése Elhelyezésük az asztalokon	Fűszerek felismerése tapasztalati úton	Állapítástok meg az asztalokon lévő fűszer fajtáját! Jegyezzétek fel, milyen az illata és az aromája! Írjátok le az alábbi szempontok alapján, mi jellemzi a fűszert: szín, íz, külső megjelenés!	Tapasztalati úton való megismerés	Csoportmunka	Szemléltetés érzékszervi tapasztalással (ízlelés, szaglás, látás, tapintás)	Száritott, bezacskozott, valamint cserepes növényként: gyömbér, bazsalikom, rozmaring, kakukkfű, majoránna, oregánó
30 perc	A csoportok munkájának koordinálása	A csoportok végigjárják egymás asztalait, és meghallgatják a másik csoport szakértőjének bemutatását az általuk kapott fűszerről	Ismertessétek meg az asztalokon lévő fűszert a társaitokkal! Válasszatok egy szakértőt, aki az asztalnál marad, és bemutatja a növényt, majd válaszol a feltett kérdésekre! A többiek az óramutató járásával megegyezően járják végig az asztalokat, ismerkedjenek meg a többi fűszerrel!	Tapasztalati úton való megismerés Szövegalkotás Ismeretbővítés	Kooperatív csoportmunka	Kooperatív szakértői mozaik (de a szokástól eltérően nem a szakértő, hanem a csoport mozog)	Az eddig megismert fűszerek szárított változatban és élő növényként

Fűszerek projekt – az 5. óra terve

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
25 perc	Papírcsíkokra felírni, ragacssal a táblára tenni: KAKUKKFŰ, BAZSALIKOM, ROZMARING, GYÖMBÉR, OREGÁNÓ, MAJORÁNNA	Ételféleségek gyűjtése, felsorolása	Írjátok le a papírcsíkokra és rakjátok ki a táblára, hogy milyen ételféleségekhez lehet felhasználni a felsorolt fűszereket! Például <i>kakukkfű</i> : pizza, szárnyasok, hurka, főzelékek, saláták, fogoly, fácán, vadhúsok, húsfélék stb. A feladat megoldásához használjátok a teremben lévő könyveket és az interneten is!	Kreativitás Gyakorlati tapasztalat	Csoportmunka	Ötletborze	Papírcsíkok, ragacs Tábla Fűszereket ismertető könyvek, szakácskönyvek Internet

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
5 perc		A táblán szereplő cédulák megtekintése	Jegyezzétek fel a legjobban tetsző ételek nevét, és gyakorlati órán próbáljátok meg elkészíteni őket!	Ismeretbővítés A memória és a figyelem fejlesztése	Csoportmunka	Megbeszélés	Füzet, írószer
5 perc	Előzetes feladat: <i>A Közmondással fűszerezzük!</i> című feladatlap elkészítése és sokszorosítása	Közmondások jelentésének magyarázata	Magyarázzátok meg a feladatlapon szereplő közmondások jelentését! A felolvasás alapján ellenőrizzétek a megoldásokat!	A mögöttes tartalom értelmezése Az absztrakciós képesség fejlesztése	Páros munka	Feladatmegoldás	<i>O. Nagy Gábor Magyar szólások és közmondások</i> című könyve
10 perc		Közmondások gyűjtése, leírása	Írjátok a füzetetekbe újabb szólásokat, közmondásokat, amelyekben fűszerek nevei szerepelnek! Kereshettek a kézikönyvtárban és az interneten is. Mindegyik pár olvassa fel a legérdekesebbnek tartott példáját!	A mögöttes tartalom értelmezése Az absztrakciós képesség fejlesztése	Páros munka	Kutatómunka Gyűjtőmunka	Szótárak, kézikönyvek Internetes honlapok

Mellékletek:

10. *Közmondással, szólással fűszerezzünk!* című feladatlap

11. *A Közmondással, szólással fűszerezzünk!* című feladatlap megoldása

Fűszerek projekt – a 6. óra terve

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
3 perc	A fogalmak felírása az interaktív táblára: <i>páclé, aroma, ételjavító, párolás, ízfokozó, kandírozás, étvágygerjesztő</i>	Ismert fogalmak memorizálása	Olvasátok el figyelmesen az interaktív táblán látható fogalmakat! Próbáljátok megjegyezni a látott fogalmakat! Minderre két perc áll a rendelkezésetekre.	Ráhangolás Az érdeklődés felkeltése, versenyszellem kialakítása A figyelem és a koncentráció fejlesztése	Egyéni munka	Kitakarásos módszer a táblán	Interaktív tábla, számítógép
7 perc	Letakarja a fogalmakat! Bemutatja a fogalmakat!	Ismert fogalmak rögzítése emlékezetből	Írjátok le emlékezetből minél többet a látott fogalmak közül (a sorrend nem lényeges)! Ellenőrizzétek a megoldásokat a tábla segítségével! Pótoljátok a hiányzó szavakat!	A koncentráció és a memória fejlesztése Az ismeretek rögzítése	Egyéni munka	Kitakarásos módszer a táblán	Füzet Interaktív tábla, számítógép

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
5 perc	A laminált fűszerkártyák előkészítése a tanár asztalra	Kártya húzása, csoportalakítás	Húzzon mindenki egy lapot a tanári asztalról! Akik egyforma kártyát húztak, azok alkotnak egy csoportot.	A szociális kompetenciák fejlesztése	Csoportmunka	Játék	Laminált, csoportalakító fűszerkártyák
15 perc		Recept írása az előző órák anyagának felhasználásával A receptek elhelyezése táblára	Keressétek ki egy olyan étel, ital vagy édesség receptúráját, amelyben szerepel a kártyákon lévő fűszer! Írjátok le a receptet egy A4-es lapra! Ha elkészültetek, tegyétek fel a recepteket a táblára!	A szakmai gyakorlatban hasznítható ismeretek szerzése	Csoportmunka	Az eddig tanultak alkalmazása	Az előző órai munkák Internetes honlapok Szakácskönyvek A/4-es lapok
15 perc	Csillagok készítése, laminálása	Egymás munkájának értékelése	Annak a csoportnak adjátok a csillagotokat, amelyiknek a receptje a legjobban tetszett!	Összefoglalás: a tanult ismeretek alkalmazása	Csoportmunka Egyéni munka	Beszámoló Értékelés	Ragacs, csillagok

Melléklet:

12. Csillagok

Fűszerek projekt – a 7. óra terve

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
38 perc	Az eddig tanult szövegszerkesztési ismeretek alkalmazásának ellenőrzése és segítése	Receptkönyv szerkesztése számítógéppel	Szerkessz 6–10 „fűszeres” receptből álló szakácskönyvet! Ne csak recepteket, hanem ételfotókat is válogass hozzá! Igyekezz minél több ismeretet felhasználni az eddigi tanulmányaidból!	Szövegszerkesztési ismeretek alkalmazása Az esztétikai érzék fejlesztése	Egyéni munka	Feladatmegoldás	Számítógép Internet Ételfotók Receptek
5 perc		Értékelés	Tekintsétek meg egymás munkáját! Válasszátok ki, melyiket javasoljátok az év végi kiállításra!		Egyéni munka Frontális munka		

Az idő percben	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
2 perc	A Növények, amelyek egyben állatok is... című feladat összeállítás, elhelyezése a faliújságon		Tekintsétek meg az év végi projektbemutatóra választható Növények, amelyek egyben állatok is... című feladatot a faliújságon! Várom a jelentkezéseket.		Egyéni munka Páros munka		Növények, amelyek egyben állatok is... című feladat kiírása

Melléklet:

13. Növények, amelyek egyben állatok is

Irodalom

Hortobágyi Katalin 2002. *Projekt kézikönyv. Válogatás a hazai és nemzetközi projektek irodalmából.* Javított és bővített kiadás. (Alternatív pedagógiák és módszerek) ALTERN füzetek 10. Budapest.

M. Nádasi Mária 2003. *Projektoktatás.* Gondolat Kiadó. Budapest.

Raázt Judit 2010. Kompetenciagyakorlatok a nem szakrendszerű oktatásban. In: Antalné Szabó Ágnes – Fercsik Erzsébet (szerk.) *A sokszínű anyanyelv tanítása.* Magyar Nyelvtudományi Társaság – Tinta Kiadó. Budapest.

Vass Vilmos 2006. A kompetencia fogalmának értelmezése. In: Demeter Kinga (szerk.) *A kompetencia, kihívások és értelmezések.* Országos Köznevelési Intézet. Budapest. 139–161.

- (1) Intézményi minőségirányítási program 2007. <http://www.jalics.hu/index.php/hasznos/dokumentumok> (2009. november 19.)
- (2) Az iskola pedagógiai programja 2009. <http://www.jalics.hu/index.php/hasznos/dokumentumok> (2009. november 19.)
- (3) Szakiskolai fejlesztési program II. http://www.szakma.hu/komponensek_es_projektek/content/index_new.php?komp=13&altmenu=1 (2009. október 27.)
- (4) Az országos kompetenciamérés eredményei 2007–2009. <http://www.jalics.hu/index.php/iskola/orszagos-kompetenciameres-eredmenyei> (2009. november 19.)

Regánné Fehér, Gizella

Project method in the practice of a vocational school

This paper describes one of the project days organized at the Jálcs Ernő Szakképző Iskola (Jálcs Ernő Vocational School). It emphasizes that the most optimal phase for project teaching is in the 9th and 10th grade. In these two years, students still have a high number of general classes but also vocational ones and the apprenticeships have already started as well; therefore, each topic can be discussed from several perspectives. For this, however, it is inevitable that teachers are open and creative and willing to collaborate with each other. Experience shows that the project method develops the basic skills as well as the professional competence of the students. This paper discusses the structure of the project Fűszerek (Spices) in detail. Then it presents six lesson plans and other teaching resources within the project. It emphasizes the importance of different methods of text comprehension, the development of text comprehension and production, and the application of cooperative techniques.

Kulcsszók: projekt módszer, szövegértés, szövegalkotási kompetencia, kooperatív technikák

Keywords: project-based method, reading comprehension, text production competence, cooperative techniques

Az írás szerzőjéről

Regánné Fehér Gizella

Jálics Ernő Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Vendéglátóipari Szakképző Iskola, Diákotthon; Egységes Gyógypedagógiai Szakszolgálat, Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézmény, Nevelési Tanácsadó, Kadarkút, Magyarország

rnefggy[kukac]gmail.com